

บทคัดย่อ

**โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาองค์ความรู้ฯ กรณีปัญหาเสพติด
ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่**

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการปัญหาและพัฒนาเด็กเยาวชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของเด็กเยาวชนและชุมชน ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการปัญหาเสพติด และพัฒนาเด็กเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของเด็กเยาวชนและชุมชนในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่ ใช้เวลาดำเนินการเป็นเวลา 2 ปี ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ของเด็กเยาวชนและชุมชน โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ ในการสร้างความตระหนักของชุมชน ประสานสัมพันธ์ระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาศักยภาพเด็กเยาวชน รวมจำนวน 45 กิจกรรม และใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการศึกษาสภาพแวดล้อมและบริบททางสังคม รวมทั้งพฤติกรรมของเด็กเยาวชน และใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาจิตลักษณะภายในของเด็กเยาวชนในชุมชนและเด็กนักเรียนในชุมชน จำนวน 115 คน ทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม (Pretest – Posttest)

ผลการวิจัยพบว่า ในการจัดการปัญหาเสพติดและพัฒนาเด็กเยาวชนนั้น ต้องไม่ใช่ปัญหาเป็นตัวตั้ง แต่ต้องให้ความสำคัญต่อการสร้างความไว้วางใจและการเข้าถึงกลุ่มเด็กเยาวชนเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เริ่มต้นด้วยการเข้าไปเป็นเพื่อนเที่ยว และรวมกลุ่มจัดกิจกรรมท่องเที่ยว เพื่อการศึกษา และกลุ่มสนใจอื่นๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่มีอิทธิพลทางทุจริตในเครือข่ายการค้ายาเสพติดนั้น ชุมชนมีข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการปัญหา แต่ไม่มีความมั่นใจในความปลอดภัย ต้องอาศัยการปฏิบัติงานที่รุกไปพร้อมกันทุกระดับของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งจะทำให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการกับปัญหาได้มากขึ้น

ส่วนในด้านการแก้ไขปัญหายูติดยาเสพติดนั้น ชุมชน พ่อแม่ผู้ปกครองและเด็กเยาวชนมีศักยภาพในการค้นหาผู้ติดยาเสพติด แต่ขาดความรู้ในการเตรียมความพร้อมให้ผู้ติดยาเสพติดสมัครใจเข้ารับการรักษา และมีความเข้าใจว่า ผู้ติดยาเสพติดเป็นผู้ป่วยแต่คิดว่าเป็นการป่วยเหมือนกับโรคอื่นๆ จึงทำให้ไม่เอื้อต่อการช่วยเหลือและแก้ไขผู้ติดยาเสพติดได้ในระยะยาว

สำหรับกลุ่มเสี่ยงและเด็กเยาวชนที่ยังไม่มีปัญหาเสพติดนั้น ต้องมีชุมชนเป็นฐานในการปฏิบัติการ (Community Base) ร่วมกับพ่อแม่ผู้ปกครองและมืองค์การที่เกี่ยวข้องเป็นฝ่ายสนับสนุนให้เด็กเยาวชนได้ค้นหาศักยภาพของตนเอง และรวมกลุ่มเป็นเจ้าของกิจกรรมเพื่อตนเอง และ ชุมชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ขณะเดียวกันต้องพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ การเปลี่ยนแปลงทั้งทางกาย (Biology) ทางจิต (Psychology) และทางสังคม (Social) ที่ส่งผลต่อการแสดงออกหรือพฤติกรรมของเด็ก เยาวชนให้เป็นเรื่องที่ย่อยต่อการสร้างความเข้าใจให้กับพ่อแม่ผู้ปกครอง เด็กเยาวชนด้วยการใช้ กิจกรรมกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันแทนการบรรยาย ใช้เทคนิคทางจิตวิทยาเพื่อฝึกการวิเคราะห์ และรู้จักตนเอง ตลอดจนการฝึกการควบคุมตนเอง การสร้างความเชื่ออำนาจในตนและพัฒนา จิตลักษณะภายในอื่นๆ เพื่อให้กำหนดรู้ทันกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและการกระทำ ของตนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการฝึกการออกแบบกิจกรรมการเฝ้าระวังตนเองและชุมชนร่วมกัน